

Tricks, Loopholes and Legal Fictions: **Does the Halacha Allow Us to Deceive G-d?**

Prepared by Rabbi Uri Goldstein

Introduction: The What's and Why's of Halachic Loopholes

Ha'arama: Halachically Sanctioned "Tricks"

Source I: Ma'aser Sheni

Devarim 14

כב עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר, אֶת כָּל-תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ, הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה, שָׁנָה שָׁנָה.

22 Thou shalt surely tithe all the increase of thy seed, that which is brought forth in the field year by year.

כג וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר לְשָׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם, מֵעֵשֶׂר דָּגָנְךָ תִּירָשְׁךָ וְיִצְהָרְךָ, וּבְכֹרֶת בָּקָרְךָ וְצֹאנְךָ: לְמַעַן תִּלְמַד, לִירְאָה אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ--כָּל-הַיָּמִים.

23 And thou shalt eat before the LORD thy God, in the place which He shall choose to cause His name to dwell there, the tithe of thy corn, of thy wine, and of thine oil, and the firstlings of thy herd and of thy flock; that thou mayest learn to fear the LORD thy God always.

כד וְכִי-יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ, כִּי לֹא תוּכַל שָׂאתוֹ--כִּי-יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם: כִּי בֵרַכְךָ, יְהוָה אֱלֹהֶיךָ.

24 And if the way be too long for thee, so that thou art not able to carry it, because the place is too far from thee, which the LORD thy God shall choose to set His name there, when the LORD thy God shall bless thee;

כה וְנָתַתָּה, בַּכֶּסֶף; וְצָרְתָּ הַכֶּסֶף, בִּידְךָ, וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ.

25 then shalt thou turn it into money, and bind up the money in thy hand, and shalt go unto the place which the LORD thy God shall choose.

כו וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר-תִּאְוָה נַפְשְׁךָ בִּבָּקָר וּבַצֹּאן, וּבַיִין וּבַשֵּׁכָר, וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ, נַפְשְׁךָ; וְאָכַלְתָּ שָׁם, לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, וְשִׂמְחָתָה, אִתָּה וּבֵיתְךָ.

26 And thou shalt bestow the money for whatsoever thy soul desireth, for oxen, or for sheep, or for wine, or for strong drink, or for whatsoever thy soul asketh of thee; and thou shalt eat there before the LORD thy God, and thou shalt rejoice, thou and thy household.

Vayikra 27:31

לא וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹל אִישׁ, מִמַּעֲשָׂרוֹ--חֲמִשִּׁיתוֹ, יִסֹּף עָלָיו.

31 And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.

Mishna Maaser Sheni 4:4

ד' מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים לעבדו ולשפחתו העברים הילך מעות אלו ופדה לך מעשר שני זה אבל לא יאמר כן לבנו ולבתו הקטנים ולעבדו ולשפחתו הכנענים מפני שידן כידו

One may contrive regarding *ma'aser sheni* [and avoid paying the fifth]. How so? One may say to his grown up son or daughter, or, to his Hebrew slave, or maid-servant: Take this money and redeem this *ma'aser sheni* produce for yourself.

Jerusalem Talmud, Maaser Sheni 4:3

רבי אבון אמר איתפלגון רבי לעזר ורבי יוסי בר חנינה. חד אמר למה מערימין עליו מפני שכתוב בו ברכה

Source II: First-Born Animal

Vayikra 27:26

כֹּה אֲדַבֵּר אֶל־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה, 26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be בְּבִהֶמָּה--לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ, אֹתוֹ : אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה, לַיהוָה הוּא. ox or sheep, it is the LORD'S.

Mishna, Temurah 5:1

[א] כיצד מערימים על הבכור מבכרת שהיתה מעוברת ואמר מה שבמעיה של זו אם זכר עולה ילדה זכר יקרב עולה ואם נקבה זבחי שלמים ילדה נקבה תקרב שלמים אם זכר עולה אם נקבה זבחי שלמים ילדה זכר ונקבה הזכר יקרב עולה והנקבה תקרב שלמים

How may one remove a firstborn animal [from its need to be dedicated to a Kohen]? [One owns] an animal which is about to give birth to its first child and says, "Whatever is inside of this [animal], if it's a male, [it is dedicated] as an Olah (burnt offering)." If it gives birth to a male, he offers [the newborn animal] as an Olah, and if it is a female, he offers it as a Shelamim (peace offering).

Bavli, Temurah 24b

גמ'. אמר רב יהודה: מותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם. תנן: אומר אדם מה שבמעיה של זו עולה עולה - אין, שלמים - לא, [ואת] אמרת דמצית מפקעת ליה מקדושתה! אמר לך רב יהודה: ה"מ - בזמן שבית המקדש קיים, כי קאמינא אנא - בזמן הזה, דלא חזי להקרבה

Said Rab Judah: One is permitted to make a blemish in a firstling before it is born.⁷ We learnt: [WHAT DEVICE DO WE USE WITH REFERENCE TO A FIRSTLING?] HE SAYS [IN RESPECT OF A PREGNANT ANIMAL WHICH WAS GIVING BIRTH FOR THE FIRST TIME]: IF WHAT IS IN THE INSIDE OF THIS ANIMAL IS A MALE, LET IT BE A BURNT-OFFERING. Now this implies only a burnt-offering but not a peace-offering,¹⁰ and yet you say that he is able to release it altogether from its holiness? Rab Judah can answer you thus: [The Tanna of the Mishnah] refers to the period when the Temple stood, whereas I refer¹¹ to nowadays when [a firstling] is not fit to be offered.

Rambam, Commentary on the Mishna, explains:

כבר נתבאר בפירוש בתורה שאסור להקדיש בכור למזבח כמו שבארנו בשמיני דערכין. ובא בקבלה שמותר להקדיש בכור בבטן, וכך אמרו בספרא אשר יבכר לה' לא יקדיש איש אותו, משיבוכר אי אתה מקדישו אבל אתה מקדיש בבטן. והתחבולה המותרת נקראת הערמה, ושאינה מותרת מרמה

Some other examples:

Bavli, Beitz 11b

אמר רב יהודה אמר שמואל: מולח אדם כמה חתיכות בשר בבת אחת, אף על פי שאינו צריך אלא לחתיכה אחת. רב אדא בר אבהו מערים ומלח גרמא גרמא.

Rav Yehuda said that Shmuel said: A person may salt on a Festival several pieces of meat at one time, although he requires only one piece, as it is all one act of salting. Rav Adda bar Ahava would employ artifice and salt bone by bone.

"Mirma": Tricks Not Sanctioned by the Halacha

I. Cooking on Yom Tov- Bavli, Beitz 17a

תא שמע: מי שהניח עירובי תבשילין - הרי זה אופה ומבשל ומטמין, ואם רצה לאכול את עירובו - הרשות בידו. אכלו עד שלא אפה עד שלא הטמין - הרי זה לא יאפה ולא יבשל ולא יטמין, לא לו ולא לאחרים, ולא אחרים אופין ומבשלין לו. אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותיר - הותיר לשבת, ובלבד שלא יערים. ואם הערים - אסור

One who prepared an *eiruv* for the joining of cooked foods on a Festival eve may bake and cook and insulate food on the Festival for Shabbat that occurs on the following day, and if he wants to eat his *eiruv* on Shabbat, he has permission to do so. But if he ate it on the Festival before he baked or before he insulated, he may neither bake, nor cook, nor insulate, neither for himself nor for others, and likewise others may neither bake nor cook for him. However, even without an *eiruv*, one in this situation may cook for the Festival itself, and if he left over part of what he cooked, he has left it over for Shabbat, provided that he does not employ artifice to circumvent the prohibition by saying that he is cooking a large amount for guests on the Festival, when in fact he has Shabbat in mind. And if he employed artifice to circumvent the prohibition, it is prohibited to eat the food, by decree of the Sages.

Rashi, ad loc.

שלא יערים - לאחר שבשל לצורך, לומר: עוד אני צריך להזמין אורחים, ויבשל תבשילין אחרים, ויותירם לשבת, אבל בקדרה אחת, אם ירבה לשבת - האמר דאפילו לחול שרי כדלעיל: ממלאה אשה קדרה בשר, ואף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת

Shulchan Arukh, Orach Chaim 527:23-24

סעיף כג

אם עבר במזיד (עו) (כז או בשוגג) ובישל כמה קדרות שלא לצורך יו"ט, * מותר לאכלן * בשבת או בחול * סעיף כד

(עז) <כב> אם הערים לבשל ב' קדרות לצורך היום, (עח) כח והותיר אחת לצורך מחר, (עט) אסור לאכלה

Mishna Berura, ad loc

והותיר אחת וכו' - דבהערמה [קו] חיישינן שילמדו אחרים לעשות כן וגם הוא יעשה כן פעם אחרת משא"כ במזיד

II. Attempting to Avoid Maaser- Bavli Berachot 35b

ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה ברבי אלעאי: בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים; דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון - כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות דרך חצרות דרך קרפיפות - כדי לפטרן מן המעשר; דאמר רבי ינאי: אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית, שנאמר: +דברים כ"ו+ בערתי הקדש מן הבית; ורבי יוחנן אמר: אפילו חצר קובעת, שנאמר +דברים כ"ו+ ואכלו בשעריך ושבעו

Rabba bar bar Ḥana said that Rabbi Yoḥanan said in the name of Rabbi Yehuda, son of Rabbi El'ai: Come and see that the later generations are not like the earlier generations. In the earlier generations, people would bring their fruits into their courtyards through the main gate in order to obligate them in tithes. However, the later generations bring their fruits through roofs, through courtyards and through enclosed courtyards, avoiding the main gate in order to exempt them from the mitzva of tithing. As Rabbi Yannai said: Untithed produce is not obligated in the mitzva of tithing until it sees the front of the house through which people enter and exit, and it is brought into the house that way as it is stated in the formula of the confession of the tithes: "I have removed the consecrated from the house" (Deuteronomy 26), as the obligation to tithe produce whose purpose has not yet been designated takes effect only when it is brought into the house.

R. Asher "The Rosh" (Shabbat 20:5) summarizes the approaches to Ha'aramah:

לא כל הערמה במילי דרבנן שוין. יש הערמה שמותר לכל אדם כי היא דפ"ק דיו"ט (דף יא ב) רב אדא מערים ומלח גרמא גרמא. ויש הערמה דלא שריא אלא לצורבא מדרבנן כי הך דהכא. ויש הערמה דאסור לכ"ע ואחמור בה רבנן טפי ממזיד כי היא דפ"ב די"ט (דף יז ב) גבי עירובי תבשילין אבל מבשל הוא ליו"ט ואם הותר הותר לשבת ובלבד שלא יערים ואם הערים אסור. ויש דאיכא פלוגתא כי היא דלעיל פרק כל כתבי הקודש (דף קיז ב) אין מערימין בכך ר' יוסי אומר מערימין וכן אותו ואת בנו שנפלו לבור ביו"ט (ביצה דף לז א) דפליגי בהו רבי אליעזר ורבי יהושע

When and Why is Ha'aramah acceptable?

The Case of Salting Meat on Yom Tov: Rashba on Beitza 11b

רב אדא בר אבהו מערים ומלח גרמא גרמא. ואין אומרים בהערמות זו דומה לזו דלגבי עור התיירו למלוח עליו לצלי ואמרי' בירושלמי מלח הכא ומלח הכא עד דמלח כוליה ואילו בפרקין דלקמן גבי מי שלא הניח עירובי תבשילין אסרי' ליה טפי ממזיד. ויש לי לומר דהערמות דהכא היינו דוקא בדברים שההפסד בא להן מחמת שמחת י"ט ושלא מחמת פשיעתו כמליחת העור ומליחת גרמא גרמא דא"א לו לחתיכות שהוא צריך ל"ט בלא שחיטה ויפסדו עליו כל שאר החתיכות הילכך שרי ליה הערמה אבל גבי עירוב דפשיעתו גרמה לו שלא הניח עירובי תבשילין או שנאבד ונאכל בפשיעתו שלא נשמרו כראוי לפיכך אסרו עליו הערמה וכן כל כיוצא בזה

The Case of Maaser Sheni: R. Moshe Sofer, *Hatam Sofer*, Orach Chaim 62

ובמשנה דמס' מע"ש [פ"ד מ"ד] כיצד מערימים על מע"ש דאמר בירושלמי משום ברכה, משמע דזולת זה היה ראוי לאסור להערים ולהפקיע חומש, י"ל לא שהיה ראוי לאסור דהוי לי' למיתני המערים במע"ש ואומר לבנו וכו' דינו כך וכך ולא שיאמר כיצד מערימים כאילו תקנתא דרבנן הוא להערים, ומסיק משום ברכה, פי' גבי לא תוכל שאתו כתיב [דברים י"ד - כ"ד] כי יברכך ה' אלהיך והב"ב מפני שהיו צריכים להוסיף חומש נמנעו מלפדותם והעלו הפירות והפסידו הברכה, ע"כ המציאו חז"ל ערמה של היתר לפדות בלי חומש ולהעלות המעות

Jerusalem Talmud, Yevamot 4:12)

ומהו להערים. וכי רבי טרפון אביהן של כל ישראל לא הערים. קידש שלש מאות נשים בימי רעבון על מנת להאכילן בתרומה